

PROSVEТА

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

LET—YEAR XII. Cena lista 54.00. Entered as second-class matter January 23, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Chicago, Ill., tork, 14. oktobra (Oct. 14) 1919.

Subscription \$4.00
Yearly.

STEV.—NUMBER 242.

Vrste stavkarjev so še vedno neomajane.

Industrijalna konferenca se danes bavi z jeklarsko stavko. Fitzpatrick pravi, da položaj še ni bil tako dober, kot je zdaj. Zopet ena "nesreča" v tovarni. Vlak povozil stavkokaze. Fronta jeklarskih magnatov že poka. Druge vesti s stavkovnega polja.

SPLOŠNI STAVKOVNI POLOŽAJ.

Washington, 13. okt. — Odbor industrijalne konference, sestavljen iz petnajstih mož, v katerem so zastopane vse tri skupine — delavska, podjetniška in ljudska — je danes na tajni seji razpravljal o predlogu delavske skupine, da se industrijalna konferenca izrečo za razsoditev v zadevi jeklarske stavke. Odbor poroča o svojem sklepku konferenci, ki ponovi v torek svoje zborovanje.

Pittsburgh, Pa. — Položaj velike jeklarske stavke, ki je včeraj stopila v četrti teden, je nespremenjen. V pittsburškem okrožju vlada mir že dva tedna. Senatni odsek, ki je tri dni vodil preiskavo stavke po jeklarskih naseljih v okolišu dvajsetih milj od Pittsburgha, se je v nedeljo vrnil v Washington. Senator Kenyon, predsednik odseka, je pred odhodom dejal, da bi bil potreben zakon, ki bi prisili naseljence, da se v petih letih nauče angleškega jezika. Senatorji so se rudi, da je še toliko tujezemskih delavcev tukaj, ki ne razumejo angleščine.

Chicago, Ill. — John Fitzpatrick, predsednik osrednjega organizacijskega odbora jeklarsko-železarskih organizacij, kateri se je pravkar vrnil iz Washingtona, je izjavil na ponovno borbjanje jeklarskih mogotev, da so se "tisoči vrnili na delo," sledi: "Stavka še ni izgledala tako dobro kakor ravno zdaj. Trditev, da se je 10.000 delavcev vrnilo na delo v Garyju, je bunk. Jaz sem prepričan, da se niti tri odstotke stavkarjev izneverilo organizaciji. Veseli me, da so zvezne čete v Garyju. Čete varujejo delavce pred nasiljem z druge strani."

Gary, Ind. — Tukajšnji stavkovni voditelji zanikajo vest, da bo Ameriška delavska federacija pomogla jeklarskim delavcem z generalno stavko v vseh drugih industrijah. Eden voditelj je dejal: "Ne potrebujemo generalnega štrajka, ker lahko sami izvojemo naše zahteve. Generalna stavka je orožje organizacije I. W. W. in Ameriška delavska federacija nerada posnema takto omejeno organizacijo."

South Chicago, Ill. — Druga "nesreča", podobna oni iz zadnjega tedna, se je zgodila v tukajšnjih tovarnah. Privatni kompanijski stražar, bivši vojak, se je obstrelil in lež težko ranjen v kompanijski bolnišnici. Jeklarski bosje pravijo, da se je obstrelil 'po nesreči, ko je častil svojo puško.' Enako so poročali o bosu Smithu, ki je bil ustreljen zadnji teden v tovarni — toda delavev v South Chicagu so nekaj slišali o izgredih v tovarni. Kaj je bil tudi bivši vojak tarča kakšnega stavkokaza? Stristo piket je v pondeljek stražilo pred tovarniškimi vhodi. Ena straža je bila arretirana.

Youngstown, O. — V East Youngstownu je v pondeljek zjutraj lokomotiva udarila ob ročno karo, na kateri so stavkokazi biali v tovarno. Eden stavkokaz je bil ubit, druga dva sta pa težko ranjena. — Stavkokazi so včeraj tukaj izvali večje nemire in več obeh je bilo arretiranih.

Pittsburgh, Pa. — Roy Bacon, ravnatelj Mellon Instituta, je dejal zadnje dni v svojem govoru pred lokalno trgovsko zbornico, da se bo "vporabil strpeni plin namesto revolverjev in kolov za

OSEM BATALJONOV JUGOSLOVANSKIH PROSTOVOLJCEV PRED REKO.

Pariz. — Iz Trsta poročajo, da je na jugoslovanski fronti pred Reko osem bataljonov prostovoljcev, pripravljenih udariti po Italijanom, če bi d'Annunzio invadiiral nadaljnjo hrvatsko ozemlje. Jugoslovanski prostovoljci so dobro opremljeni s topovi.

OFICIJELNI MIR PRI DE V PAR DNEVIH.

Stiri zavezniške države so ratificirale pakt.

MIROVNA POGODBA STOPI V VELJAVO PRIMORDNI TEDEM.

Tokijo, 13. okt. — Japonski ministri svet je odobril mirovno pogodbo z Nemčijo in jo predložil mikado (cesarju) v podpis.

Pariz, 13. okt. — Po manjemu v francoskih vladnih krogih stopi mirovna pogodba z Nemčijo v veljavo v par dneh in oficijelni mitek. Družba je pričela organizacijo in pogajjanja za druge zahteve.

Stavkarji vztrajajo.

Chicago, Ill. — Podjetniki v črkarskem distriktu so izvršili velike priprave, da izvabijo delavce v pondeljek na delo. V nedeljo popoldne so delili med jeklarske delave v South Chicagu letake v raznih jezikih, ki so naznajali, da je delavski odbor sklenil, da se delave vrnejo pod starimi pogoji na delo. To je bila podjetniška vzajača, ki se imela namen zavabiti delavce v jeklarske. Na letakih seveda ni bilo nobenih podpisov, ampak tam je bilo s črnim na belim tiskano "Delavski svet".

Podjetniki so računili s tem, če razdele te letake med štrajkarje v nedeljo, da voditelji stavke ne bodo imeli časa, da obvestijo delave, da letaki niso drugač kot gorda podjetniška prevara. Delave, ki so prejeli te letake, so jih takoj odnesli na glavni stavkovni stan, da tam nekaj ukrenijo proti takim gredim mahinacijam, ki imajo namen prevariti stavkarje po tritedenski heroični stavki. V glavnem stanu, so podvzeli takoj potrebitne korake, da obvestijo stavkarje, da so letaki nerodno nastavljene podjetniške limanice.

Posledica teh podjetniških zvijač je bila, da so bile v pondeljek zjutraj, pomnožene stavkovne straže, ki so stale na vseh potih, ki vodijo do jeklarn. Superintendent se dal v jeklarnah zapaliti premog, da je pričel prihajati iz dimnikov gost in črn dim. Čakali so, kadaj se prikažejo vracajoče trume stavkarjev, kajti prepričani so bili, da pomaga zvijača z letaki, ki so jih razdelili v nedeljo. Čakali so in čakali, zatutile so parne piščale kot ob času, ko še ni bilo stavke, toda stavkarjev ni bilo. Superintendentem so se podaljšali obrni, ko so spoznali, da se ni obnesla poteza z letaki, od katere so zanesljivo pričakovali velikanski uspeh, faktično jim je pa prinesla največji fiasco, kar so jih doživelj v času stavke.

Stavka trajala zdaj že četrti teden in stavkarji so neomahljivi v svojih sklepkih, kot so bili prvi dan. Ne vrnejo se na delo, dokler Gary, predsednik United States Steel korporacije, v družbi z drugimi podjetniki ne odneha od svoje očasnosti in prizna, da sprejme odbor stavkarjev in začasi pritožbe jeklarskih delavcev.

Ce bi jeklarski podjetniki ne hoteli z glavo skozi zid, bi že zdavnate priznali zahteve stavkarjev. Stavka bi bila izvravljena in delave bi se vrnili na delo. Tako pa gospodje jeklarski magnatje še vedno sanjajo o tem, da končno užugajo delave. Seveda se bodo jeklarski podjetniki prepričali kasneje, da so delali napreč rečne, da bi bili ravnavi zelo pametno, če bi se uravnali s

(Dalej na 2. strani, 8. kolonu)

DE NIKNOVE KRUTOSTI; VSTAJA UKRAJINCEV.

Ukrajinski in ruski revolucionarji so udarili po belih četah.

KOLČAK IN ENTENTA V KONFLIKTU.

Bern, Švica, 13. okt. — Tukajšnja ukrajinska misija je prejela poročilo, da se je vsa mesta ukrajinskega ljudstva, posebno v okolišu Kijeva, dvignila proti mornaricu, monarhističnim topbam hetmanu Denikinu. Bivši vojaki so se pridružili kmetom in delavcem, ki so se vrgli pod vodstvom generala Petliure na cariste. Ljudstvo je razkačeno zaradi nezaščitenih brutalnosti, ki jih počenjojo Denikinovi kozaki divjaki v Ukrajini. V eni sami vasi so Denikinovi vojaki ustrelili štirideset žensk, v nekem drugem mestu je bilo umorjenih 200 vojnih vjetnikov. Poročilo se dalje glasi, da so sovjetske čete pričele ofenzivo na vsoj fronti med rekama Don in Volga severno od Caricina. Ofenziva se nadaljuje z dobrimi uspehi.

Bern, Švica, 13. okt. — Tukajšnja ukrajinska misija je prejela poročilo, da se je vsa mesta ukrajinskega ljudstva, posebno v okolišu Kijeva, dvignila proti mornaricu, monarhističnim topbam hetmanu Denikinu. Bivši vojaki so se pridružili kmetom in delavcem, ki so se vrgli pod vodstvom generala Petliure na cariste. Ljudstvo je razkačeno zaradi nezaščitenih brutalnosti, ki jih počenjojo Denikinovi kozaki divjaki v Ukrajini. V eni sami vasi so Denikinovi vojaki ustrelili štirideset žensk, v nekem drugem mestu je bilo umorjenih 200 vojnih vjetnikov. Poročilo se dalje glasi, da so sovjetske čete pričele ofenzivo na vsoj fronti med rekama Don in Volga severno od Caricina. Ofenziva se nadaljuje z dobrimi uspehi.

Kodanj, 13. okt. — Iz Berlina javljajo, da so zavezniški izkrali 50.000 Letov v Libavi z namenom, da napadejo Goltzove rusko-nemške čete izra hrba. Riga je še vedno pod topniškim obstrelovanjem, ki je napravilo mestu veliko škodo. Druga vest se glasi, da je polkovnik Avalov-Bermondi, Goltzov poveljnik pred Rigo, ponudil Letom premirje in jih povabil, da se naj pridružijo njegovim četam v boju proti boljševikom.

Vladivostok, 3. okt. — Spor med zavezniškimi poveljnikami in admiralom Kolčakom se še ni izravnal.

Konflikt so povzročile neizvežbanne ruske čete, ki jih je posiljal Kolčak v Vladivostok v svrhu, da prepreči namerljavo revolucijo socialističnih revolucionarjev. Od tistega časa so čete, ki so pod vodstvom nekega Rozpova, velika nadigra za zavezniški vojaki v Vladivostoku. Trije zavezniški vojaki — med njimi Američan in Čeh — so bili umorjeni in izvršeni so bili neketi drugi, ki so končno zahtevali, da Kolčak umakne dotične divljake iz Vladivostoka do 30. septembra, kar se pa ni zgodilo. Kolčak pravi, da zavezniški poveljniki "posegajo v notranje zadeve njegove suverenosti," če mu diktirajo kaj takega.

Vladivostok, 3. okt. — Spor med

MEDNARODNA DELAVSKA KONVENCIJA SE MORDA ODLOŽI.

36 zavezniških delegatov je že v Ameriki.

Washington, D. C. — Prva mednarodna delavska konvencija, ki se ima otvoriti tukaj 29. oktobra na temelju določb v mirovni pogodbi, se morda odloži za poznejši čas. Delavski tajnik Wilson ho otvoril konvencijo in če ne bo dovolj delegatov navzočih, bo sugshtiral, da se konvencija organizira in odloži zborovanje za teliko časa, da dokler ne pridejo vsi delegatje.

Mednarodna delavska konvencija je odložena.

DVOJNI UMOR V NOTRANJEM MESTU.

Chicago, Ill. — V notranjem mestu so našli dva človeka ubita. Ležala sta v mlaki krv, bilo je prav malo življenja v njima, ko so ju našli in umrli sta, preden sta prisia k zavesti. Poleg žtev je ležalo morilčeve orodje: železna cev, ovita z rujavim papirjem. Žrtvi neznanega morilca sta Antonio Brizzolara, trgovec z vodojemom, in njegov prijatelj Isadore Gansky.

Policija sodi, da je umor izvršil človek, ki ni pri zdravi pameš.

Posebno je, da je dobiti dve priči, ki sta videli človeka, ki je nosil nekaj zavitega v rujav papir in podobnega železnemu drogu.

DESETLETNI DEČEK OBTOŽEN UMORA.

Washington, D. C. — 55-letni ruadar Andrew Lemandosky, se je nekje napisil tihotapskega jerusa, ki mu je popolnoma zmekal pa-

met. V tem stanju je obstrelil svojo soprogo in skušal je ustreliti tudi svojo sedemnajstletno hčer Hanno. Svojo ženo je zadel v desno roko. Po tem dejanju se je zavil v barikadiral v podstropju in se branil proti policije skozi pol ure. Ko je naskakajoča sila prišla do vrata in se je bilo batiti, da se vrata zrušijo, je pa ustrelil se se-

met. Mati je otroka zapustila, ki je priznala dejanje. Otrok ostane pod nadzorstvom varuhov, dokler sodišče ne odloči, kaj naj se z otrokom zgodi. Ob času umora je bil navzoč 14-letni John Dell, ki pa ni storil, da prepreči umor. Tudi njega so oblasti pridržale.

TOBACNI DELAVCI SO ZMAGALI.

Tampa, Fla. — Tridnevna stavka tobacnih delavcev je končala s popolno zmago za delavce. Vsled stavke je počivalo delo v vseh tobacnih tovarnah in petnajst tisoč delavcev je ostalo doma. Delavska solidarnost je prisilila podjetnike, da so po kratki stavki priznali njih zahteve.

D'ANNUNZIO KRADE ŽIVILA IN OROŽJE.

Vlak z ameriškimi živili ustavljen in odpeljan na Reko.

ALBANIČI PROTESTIRajo.

Pariz, 13. okt. — "Journal des Debats" poroča, da so d'Annunzijevi pristaši ustavili vlak, ki je vozil ameriška živila iz Trsta v Avstrijo, in ga odpeljali na Reko. Na enak način se d'Annunzij prekril s orodjem in streli.

Italijanski poveljnik je kritiziral predsednika Wilsona in državnega tajnika Lansinga, ker ni bil predloženo poročilo luženjju Paul Withama iz javnih ozirov, v katerem priporoča neutraliziranje kitajske zelenjice in pokazuje na ekspanzivnost Japonske. Proti njegovemu kritiku je nastopal senator Hefcock iz Nebraske.

Senator Brandegee je kritiziral predsednika Wilsona in državnega tajnika Lansinga, ker ni bil predloženo poročilo luženjju Paul Withama iz javnih ozirov, v katerem priporoča neutraliziranje kitajske zelenjice in pokazuje na ekspanzivnost Japonske. Proti njegovemu kritiku je nastopal senator Hefcock iz Nebraske.

Senator Brandegee je povdarjal, da so te informacije izredno važne z ozirom na žantungske pogodbe. Dejal je, da je predsednikova odlokitev celo karakteristična.

Senator King iz države Utah je predložil rezolucijo, v kateri priporoča, da Tracija pripada Grčiji. Njega je podpiral senator Smith iz Georgije. Oba senatorja sta demokrata. Senator Lodge, republikanec, je zagovarjal, da se rezolucija ne vzame v prenos. Priporočil pa je, da edino Združene države zahteva, da se Tracija izroči Bolgariji.

Senator Brandegee je predložil zahtevo portorikoškega komisarja Davila, ki zahteva zastopstvo v ligi narodov. Portorikoški komisar Davis pravi, da so Portoriko upravljeni do enega zastopnika v ligi narodov, če so britiske kolonije upravljene do zastopnika.

SENAT JE SPREJEL POVISA NJE MEZDE ZA POŠTNE USLUŽENCE.

Washington, D. C. — Senat je sprejel rezolucijo brez glasovanja po imenih za naravnajoče povlačenje mezde poštnih uslužencev. Rezolucija bo zdaj odpolana konferenčnikom.

Konvencija J. R. Z. v Clevelandu.

(Nadaljevanje.)

Granica odredjena na pariškoj konferenciji, u koliko je nama poznato, ide približno istom linijom koju smo mi omedjili, jedino ostavljajući i Mohač izvan granice Jugoslavije, a od Baranje obuhvata manje nego što smo mi ograničili.

Dalje bi granica išla Dravom, prelazeći ovde onde preko nje, sve do ušća reke Mure u nju, pa Murom do ušća Lendve, odakle produžava ovom rekom, obuhvatajući celo Prekomurje sve do Sv. Gotharda na Rabu. Ovim bi se naša granica prešla Ugarskoj završavala, jer odavde počinje granica prema Austriji.

Slovenačka. — Kao što ranije pomenušmo, fizički sastav panonske ravnicu kao i negusta naseljenost našeg elementa u Baranji, Bačkoj i Banatu, u mnogome su doprineli laksom prodiranjem tudjeg elementa u ta mesta. Pri tom ne treba nikad smetnuti s umu, da je to prodiranje na jug i kolonizaciju stranog elementa među naš narod uvek pomagano i olakšavano svima dopuštenim i nedopuštenim sredstvima tudjinskih vlasti i režima, našem narodu neprijateljski raspoređenim. Otuda ta pomešanost tudjih elemenata u pomenutim krajevinama je veća i proteže se na nekim mestima daleko čak do Dunava.

Prodiranje Nemaca pak na frontu prema Slovenačkoj je nešto drugačije. U nekoliko je otežano planinskim terenom zemljista. Pa i sam način kolonizacije i denacionalizacije vrši se na drugi način, mnogo metodičniji i sistematičniji. Poseban nemački kolonija u unutrašnjosti nema, izuzimajući jedan mali Noje kovčeg oko Kočevoja. Pri svom nadiranju na ovom frontu, Nemci su upravljali svoju pažnju na izvesne objekte, kao važnija raskrsna ili trgovačke centre, i skoncentrisavali sve svoje snage, i pojedinačne i državne, da njih najpre osvoje. Na ovaj način oni su uspeli da za vreme od poslednjih sedamdeset godina na nekim mestima pomere na jug oštru jezičnu granicu između našeg naroda i Nemaca, i ovde onde načine dublje laktove, zvane "džepove germanizacije", u našu narodnu teritoriju, uspevši tim nasilnim načinom da jedan deo naše braće površno odnarođe. Tih džepova počev od Beljaka pa do Radgone ima više, od kojih je važniji onaj kod Celovca i Spodnjem Dravogradu.

Borba za očuvanje narodnog teritorija na prostoru između Drave i Mure je jedna od najtragičnijih, jer je ona bila, po umestnim rečima jednog našeg poznatog etnografa, u istinu borba Davida i Golijata. Čovek ne može da uskrati divljenje našoj braći Slovencima, koji su sa tako oskudnim sredstvima tako žilavo i dugo se odpirali navali germanskog talasa! Imajući u vidu da je uspeh koji su Nemci na nekim mestima postigli zadobiveni najbrutalnijim sredstvima i bezobzirnim gađenjem pravde, i da je odnarođivanje našeg elementa samo površno, mi tražimo da granica prema Austriji буде jezikovna granica od polovine prošloga stoljeća, koja je išla od Radgone na Muru, u Štajerskoj, preko Spilja i Arneža (Arnfels) do Labuda (Lavamunda) u Koroskoj. Odatle ide severno od Velikovea i Celovca, preko historijskog Gospasvetskog Polja, do Blatograda (Moosburga), za tim preko Osojskog jezera i Beljaka do Sv. Mohora na Zili.

Granica kako je odredjena na mirovnoj konferenciji ide približno ovom linijom do Celovca sa tim izuzetkom, da je u poslednjem času, pri definitivnoj predaji ugovora Austriji, učinjena izmena sa varoš Radgonom koja je, protivno ranijoj odluci konferencije, dodana Austriji. Njena okolina ostaje nama. Ostavljajući Celovac van naše granice, granična linija prolazi južnije od njega i ide u pravac Triglavu. Sudbina Celovca i celog celovačkog basena ima da se reči plebiscitom, i to na ovaj način: Celovački basen je podijeljen na dve zone, na zonu A, južno od Vrpskog jezera, i zonu B, severno od njega. U zoni A, izvršiti će se plebiscit pod našom kontrolom tri mjeseca posle potpisivanja mira, a u zoni B, koja ostaje pod austrijskom kontrolom, na tri nedjelje posle glasovanja u zoni A. Da li će i koliko ovo glasovanje uticati na samu varoš Celovac, po podacima koje do sad imamo, nama je nejasno.

Deo pak Kranjske i Koruške zapadno od Triglavu ka Trbižu i Beljaku, koji se od nas oduzima, smatramo našim i ne odričemo se naših prava na njim.

Napominjemo uzgred da pri određivanju granice prema Austriji, ponajveće smetnje su dolazile od strane Italije. Jedno vreme njeni delegati predlagali su da se plebiscit protegne na celu obalu Drave do Iza Maribora, ali predlog nije usvojen, nem što nam je tom prilikom oduzeta Radgona.

Ovim se završava naše razgraničavanje sa našim susedima na severu i severo-istoku Jugoslavije. Teškoće oko toga bile su znatne, jer je naš narod u tim pograničnim mestima između skoro svuda sa stranim elementima, pa je bilo uvek nezgoda oko povlačenja tačne granice. Međutim, takih teškoća ne postoje, ili su u mnogo manjoj meri, prema Italijanima. Tamo nemamo onih narodnosnih mešavina kao na severu i severo-istoku, već dodirna etnografska linija je bez malo skoro odsečena. I primenjujući princip narodnosti, koji smo za osnovu naše razgraničavanja uzeli, granica sa Italijom dala bi se povući bez ikakvih teškoća.

Na žalost, o ovome osnovnom principu ponajmanje se vodilo i vođeno pri razgraničavanju sa njima. Vi svi znate za teškoće koje su tim našim susedima i danas imamo. Vama su dobro poznate i po bude njihovih proizvoljnih zahteva i osnovanost naših nesumnjivih prava, da bismo se opširno na njihovo razlaganje ovde zadruživali. Za to ćemo odmah preći samo na neke konstatacije.

1.) Princip razgraničavanja na osnovi etnografskog stanja, pojačan voljom stanovništva da samo odlučuje svojom sudbinom, jedini je zdrav princip koji dovodi do pravičnog rješenja i koji otklanja buduće raznirice između susednih naroda. Od njega se mogu praviti mala odstupanja samo u izuzetnim slučajevima kada su vitalni ekonomski interesi način pitanja, ali ni onda ne sme se on sa svim prenebregnuti.

2.) Svi ostali takozvani zahtevi historijske prošlosti, strategijskih i prirodnih granica, neke ubrazenje rasne nadmoćnosti i "više" civilizacije, samo su prosti maski da se njom pokriju najgrublji politički osvajanja i otimanja onoga, na što se nema nikavih prava.

Govorimo otvoreno i zovimo stvari njihovim pravim imenima. Počele i poseganje Italije na čisto jugoslovenske krajeve absolutno se mičim ne razlikuju od doskorašnjih postupaka nemačko-madgarske očarbine. Čak i sredstva i metodi su isti, i ako se Italija stara da im da neki sentimentalno-demokratski oblik.

Do dodamo odmah. To nam je u prvo vreme donelo razočaranja, i nazivalo i izaziva žalenje, ali nas to neće ni malo odstraniti od onoga što mi smatramo da je za našu način svetu i nepriskosnoveno. Za sve nove naštače, imamo samo jedan odgovor: "Bili smo i pre Austrije, pa smo ostali i posle nje. Tekovina koju so nam preći sa toliko napora načuvali, naša je, i uložićemo sve naše napore da je našim potomcima načuvamo i netaknuto u nasledje predamo. Možete privremeno i uspeti u vašim naštačkim namerama, ali time niti ćete naše pravo uništiti, niti ćemo se mi njega ikada odreći. Ne poseđemo za ništo što je tudi, ali ćemo za to do kraja braniti ono što je naše." To je odgovor republikanske Jugoslavije svima naštačima koji posežu na naše zemlje i naša prava, pa jedini odgovor koji možemo dati Italijanima jer je, "Handis off!"

(Dalje prihodnjič.)

PROSVETA

Inozemstvo.

Francoske ćeće ne morejo ugnati delavskih demonstracija.

Brest, Francija. — Zadnjo soboto je tukaj zastrajkajo 4.000 delavaca u arzenalu. Strajkari su prisili delave u velikih parnih mlinih, da so se jim pridružili. U nedjelju so se vršile velike delavskie demonstracije u mestu. Lokalna vojaška garnizija ni bila kos demonstriantom u admiral Salagu je pozval kavaleriju na pomoć, ki pa tudi ni preprečila demonstraciju. Izstreljenih je bilo već strelov. Nemiri se nadaljujejo.

Črnogorci zopet obtožuju Srbe.

Pariz. — Črnogorski "zunjanji minister" u Parizu je zopet apelirao na entente, da naj ukaže Srboj zapustiti Crno Goro. Apel vsebuje obtožbo, da Srbi na zelo krut način zatirajo Črnogorce. Navedeni su već slučajev. Zdravniku Antonu Bojeviću so iztaknili oči u odsekali obe roki. Nekemu 10letnemu dečku u Njegušu, ki je prepeval narodno himno, je bila odsekana glava; sestri z imenom Arnamević sta bili posiljeni u potem umorjeni. Itd.

Železničke nesreće u Franciji.

Pariz. — U prvih treh mesecih tekočega leta je bilo 31 nesreća na francuskim železnicama. 115 oseb je bilo mrtvih pri teh nesrećah i u 365 težko telesno poškodovanih.

Stavka litarjev v Belgiji.

Brusel. — U Lilegu so zastavili kovinarji. Delo u petnajstih litarnih počiva.

Spomin na Ferdinandovo usmrćenje odstranjeno.

Sarajevo. — Bronasta ploča, ki je bila postavljena na mestu, kjer je bil usmrćen nadvojvoda Franc Ferdinand, je odstranjena.

Viljem — baltički kajzer!

London. — Med nemškim vojaki u Goltzovi armadi, ki se nahaja v Letviji, prevladuje vera, da postane Viljem Hohenzollern vladar novo monarhije ob Baltiku kadar jo Goltz ustanoći.

Sedež strokovne Internationale ostane u Berlinu.

Amsterdam. — Na konferenciji izvrševalnih odbornikov mednarodne sirovkove zvezne, ki se je našla u tem mestu zadnji teden, je bilo zaključeno, da ostane sedež zvezne še nadalje v Berlinu. Francoski in belgijski zastopniki, ki so predlagali, da se sedež prenesti u Belgiju ali u Holandiju, so po vroči debati zapustili konferenco.

Italijani in Anglezi v Budimpešti.

Berlin. — Porocilo z Dunaja se glasi, da so Rumunci izpraznili Budimpešto in mesto je prislo 1800 angleških vojakov, ki bodo opravljali policijsko službo. Angležem se pridruži 2000 Italijanov.

Novi boji na Irskem.

Dublin. — Zadnjo nedeljo so konstablerji napadli republičanski shod v Ballinstoyu; poljevajev je bilo 400, zborovalcev pa 10.000. Pripravljeno je bilo vojaštvo, ki pa ni nastopilo. V bitki je bilo več oseb ranjenih. Izgredov so se udeležili tudi trije katolički duhovnici.

Angleške oblasti namenjavaju uvesti drugo drastično naredbo, da potlačijo rebelno gibanje na Irskem. Zapovedale bodo prebivalcem, da se morajo ob določeni urzi večer zapreti u hiši in nihče ne može izpod strehe. Za one, ki bodo imeli opravljivopravek zunajnike, bodo izdana posebna dovoljenja; oblasti bodo narsavno skrenute.

2.) Svi ostali takozvani zahtevi historijske prošlosti, strategijskih i prirodnih granica, neke ubrazenje rasne nadmoćnosti i "više" civilizacije, samo su prosti maski da se njom pokriju najgrublji politički osvajanja i otimanja onoga, na što se nema nikavih prava.

Govorimo otvoreno i zovimo stvari njihovim pravim imenima. Počele i poseganje Italije na čisto jugoslovenske krajeve absolutno se mičim ne razlikuju od doskorašnjih postupaka nemačko-madgarske očarbine. Čak i sredstva i metodi su isti, i ako se Italija stara da im da neki sentimentalno-demokratski oblik.

Do dodamo odmah. To nam je u prvo vreme donelo razočaranja, i nazivalo i izaziva žalenje, ali nas to neće ni malo odstraniti od onoga što mi smatramo da je za našu način svetu i nepriskosnoveno. Za sve naštače, imamo samo jedan odgovor: "Bili smo i pre Austrije, pa smo ostali i posle nje. Tekovina koju so nam preći sa toliko napora načuvali, naša je, i uložićemo sve naše napore da je našim potomcima načuvamo i netaknuto u nasledje predamo. Možete privremeno i uspeti u vašim naštačkim namerama, ali time niti ćete naše pravo uništiti, niti ćemo se mi njega ikada odreći. Ne poseđemo za ništo što je tudi, ali ćemo za to do kraja braniti ono što je naše." To je odgovor republikanske Jugoslavije svima naštačima koji posežu na naše zemlje i naša prava, pa jedini odgovor koji možemo dati Italijanima jer je, "Handis off!"

(Dalje prihodnjič.)

bele, da sinfajnove (republičani) ne dobe dovoljenja. Na ta način so postopali Nemci z Belgijskim, ko so okupirali Belgijsko tekom vojne.

Finski delavci zahtevaju mir Rusiju.

Helsingfors. — Na tukajšnjem velikem delavskem shodu je bilo sklenjeno, da delavci zahtevaju od vlade, da se takoj odpro mirovna pogajanja s sovjetsko Rusijom.

ROJAKI POZOR!

Kadar ste namenjeni kupiti si hišo ali loto, oglasite se pri meni spodaj podpisem. Imam poslopja na prodaj od \$2000. do \$1500. cash, ali pa na obroke v najlepšem kraju slovenske naselbine v Milwaukee. Upravljam tudi vsa notarska dela ter sem tudi tolmač na sodniji za Slovence in druge Jugoslove.

Važno.

Kadar pošljate denar v staro domovino pošljite ga potom mene ker jaz sem edini Slovenec v Milwaukee kateri imam dovoljenje (License) od države Wisconsin in sem pod veliko varčino. V zvezi sem z največjimi bankami, kateri operirajo direktno z Banko v Zagrebu in Ljubljani.

Varnost zajamčena, cene po dnevnom kurzu.

JOHN ERMENC,
Real Estate in Javni Notar,
288 Grove Street,
Milwaukee, Wis.

RAD BI IZVEDEL
kje se nahaja moja sestra Mary Lesjak, sedaj omožena Škof. Izglaši naj se svojem bratu, ker imam ji poročati zelo važne stvari. Moj naslov je: Joseph Lesjak, 3016 Pemberton Ave., Milwaukee, Wis. (Oct. 13-14-15)

SE PRIPOROČAM

vsem cenjenjem rojakom, ki potujejo v tih krajih imam izvrstno dobra prenosišča in dobro hrano, dobite pri meni. Torej rojaci svoji k sestru. Kadar ste v Glenwoodu, Colo. pridej k meni, je le dva bloka od železniške postaje na levo. John Trojer, 712 Bennet Ave., Glenwood, Colo.

HOČETE BITI ZDRAVI?

Torej rabite Sv. Bernarda zdravilni daj. Pomagal je že tisočerim in vse ga priporočajo. Poskusite ga. Naročite \$1.06 za en zavoj ali pa \$5.00 za 6 zavojev. Naslov je: Saint Bernard Gardens, D-7, New Orleans, La. Denar se vrne akdo vam ta čaj ne pomaga. Pišite le danes.

SLOVENKE POZOR!

Slovenec se želi seznaniti s Slovensko v starosti od 30 do 40 let v vrhu ženitve. Če katero veseli, naj se oglaši pisorno ali pa osebno na naslov: Joseph Zubkar, 2124 So. Ashland ave., Chicago, Illinois.

Delavce potrebujemo

Visoka plača, stalno delo, izglašite se pri: Superintendentu, Pittsburgh Forge Iron Co., North Side, Pittsburgh, Pa.

ENA NAJSTAREJŠIH BANK, KI STOJI POD STALNO DRŽAVNO KONTROLO

RAZPOŠILJA DENAR NA VSE KRAJE S POLNO GARANCIO, PRODAJA VOZNE LISTKE ZA VSE CRTE PO ORIGINALNI CENI, IZVRŠUJE VSE ZADEVE V STAREM KRAJU

Ki želite potovati v staro domovino, ki želite poslati denar ali kateri imajo opraviti katerokoli zadev v staro domovino, naj se obrnejo na našo banko, ki služi svojim rojakom še preko 2 let v popolno zadovoljstvo, poslati v signatu.

VSESTRANSKA NAVODILA IN POJASNILA dobri vsakodnevno

v materinskem jeziku.

HENRY J. SCHNITZER STATE BANK

141 Washington Street

Kakšno je dandanes življenje v Mehiki?

Ali bi bila tuja intervencija deželi v korisht ali zlo?

(Spisal Jože Žnidarsič.)
(Nadaljevanje.)

Velik del jih tudi odpade, poleg na navadne cestne romparje, tatoe in vagabunde, na takozvane prekuopovale gledaliških vstopnic, ki so za to dejelo zopet nekak poseben stan. V vsakem gledališču, ki je le količko dobro posečano, pokupijo ti ljudje že dan pred predstavo vse vstopnice, ki jih nato ponujajo pred predstavo občinstvu z največjim cenzizmom s 50–100% dobica, kakor pač vohajo, da bo zlo.

Ta čut odiranja je v Mehiki sploh čudovito razvit. O trgovcih in oderuhih, ki Vam dandanes sploh ne posojajo denarja proti vsem garantijam z manj kot 10% obresti mesečno, sploh ne govorim, grdo pa se tto zdi človeku pri višjih inteligenčnih, kot zdravnikih, advokatih itd. Dobesedno nihče nima s tabo niti plieče moralnega pomisleka, gre se pri vseh edinole zato: "Ali se da — ali se ne da." Tako sem sišal zadnjic v pogovoru slastno vsklikniti mladega zdravnika: "Kaj, ko bi se le zopet povrnila španska influenca, potem pa se "oborožim" z denarjem! Zadnja epidemija mi je pustila avtomobil." Ne dvominisceer, da ni tega zla, čuta za oderušto, povsod dovolj, dvomim pa, da ga je še kje v toliki meri, kakor ravno tukaj.

Naravna posledica vseh teh razmer je velikanska moralna in fizična propalost teh ljudij, naravnost neverjetno velik analfabetizem (mislim, da za celotno deželo nad 90%) ter obupne zdravstvene razmere. Male, nedolžne otroke pa jih že vidite vse razržte od grozneg podedovanega sifilisa. Te razmere so se tekem desetletne revolucije seveda že močno poslabšale. Če je prej stari Diaz z zeleznim roko vsaj po sili brzal, kolikor je mogel, drvi sedaj cel narod skokoma svojemu neizogibnemu poginu nasproti. Res, prav je imel, ko je vskiknilit pred svojim odhodom in pregnanstvo: "Za mano — kas," četudi je kar za te razmere pravzaprav zapustil sam.

Casopisi seveda, kot vedno zvesti hlapci vlade, previdno molče o resničnem položaju. Ljudstvo begajo z raznimi diplomatičnimi premikanji, oficijskimi pojedincami, visokimi govorancami in obljubami raznih ministrov, znamenitimi tujskimi poseti, visoko politiko, tativanimi in detomori, pokrami ali razporokami itd. Za male in neznavne opozicijske listice, ki pa povedo semintja tudi še kaj drugega, se pa itak nihče ne briga.

Koliko so že ljudstvu obetale razne revolucionarne frakcije, preden so prišle do zmage, a kako žalostno so zopet vse pozabile, ko so postale vlada. Povedati hočem enkrat za vselej, da se tu sploh ne smatra revolucije kot sredstvo za doseganje kakega idealja; edini cilj vseh naših tukajšnjih revolucionarjev je bil in je: "Quitate tri para que me scute yo!" — Odstrani se ti, da se vsedem sam!

Vsi brez izjeme do danes so obljubljivali ljudstvu: upostavo miru in reda po celi deželi, razdelitev raznih privatnih in državnih ogromnih veleposestev, povzdigo šolstva, znižanje in regulirjanje davka v prid malim lastnikom, vpeljavo res čiste, nepristranske pravice na sodiščih in v raznih javnih uradih, moralizacijo vojaka in vladnega poslovnega, izboljšanje delavskega položaja in drugo; a oglejmo si malo boljše, kako stoj danes, po desetletnem ruvanju in zmagah že skoro vseh borečih se strank, s temi stvarmi.

Kakor je pač celemu svetu znano, vihra danes še vedno po celi deželi, ne izvzemši ne ene same province ali države, močna revolucija. Iz glavnega mesta, ki se lahko smatra za nejmirješki del cele dežele, se ne morete oddaljiti v nobeni smeri nad 20–30 km, ne da bi naleteli na močnejšo tolpo banditov, ki žive ob golem topu in tativini, nazivajoč se sami sebe seveda radi lepšega "revolucionarje". Tovorne in kmetije, velike in male, so v večini porušene do tal, stroji uničeni, živila pokiana, železniške proge razdrte, rudniki uničeni in zaprti.

(Nadaljevanje.)

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

ITALIJANSKA KULTURA V ZASEDENI JUGOSLAVIJI.

Medulin pri Pulu. — Italijani se vedno hvalijo s svojo kulturo, da je na višku, itd. Toda poglejmo nekoliko delovanje italijanske okupacijske armade v tukajšnjih okolicah.

Italijanski ženjiski pokončnik je spravil veliko koljeno dinamita v neko jako slabu leseno barako. Poleg je pa zapri nekega italijanskega vojaka. Nekega dne, ko je bilo zelo vroče je naenkrat nastala strašna eksplozija v tej barki. Omenjeni vojak je bil razigran na kose. Nekaj vaščanov je bilo lahko ranjenih vsled te eksplozie, druge materialne škode ni bilo.

Črez nekaj dni je zopet nastala velika eksplozija dinamita in sedaj v neposredni bližini zavednega rodoljuba Pero Mihaljeviča Žurjeva. Njegovo poslopje je dočela porušeno, on ubit žena težko ranjena in otroci lahko.

Ta eksplozija je bila tako silna, da se je porušilo več poslopij, poškodovana so pa skorpa vsa. Kolikor se je moglo dognati, je bil dinamit podtaknjen, od imenovanega častnika, ki je to delo izročil vojakom, da s tem uničijo gori omenjenega zavednega rojaka. Italijanski karabinieri so potem obdožili Lovrencina Nina. Kolikor se čuje, je omenjeni že celo nemogoče je bilo Jugoslovju dobiti volilno pravico na Reki, dočim so italijanski naseljeni, da celo oni iz kraljevine, takoj dobili volilno pravico. Kajti mestni magistrat je bil italijanski in kot tak je vedno protežiral Italijane,

Na Reki je veliko število Jugoslovanov, ki so se priselili že pred 20, 30 ali celo 50 leti in se danes živijo voililne pravice, dočim imajo Italijani, ki so priseli vse letošnje leto, vse pravice.

Vsled tega se mora preurediti mestni volilni red, določiti, kdo ima

...

volilno pravico in kdo ne. Italijani se že sedaj pripravljajo za te volitve i. priznajo živo agitacijo, da izidejo iz teh volitev zmagovalci, predno prevzame varstvo mesta angleška policija, katera bo skrbela za red ob času volitev. Tedaj bo tudi nam Južnogoslovanom mogoče se nekoliko slobodneje gibati in delati za našo vso.

Toda pri vsem tem je žalostno,

da se je pričelo tudi med nami reškimi Jugoslovanji opažati strankarstvo. Klerikalci hočejo imeti vse povsod prvo besedo in ne druge se ne ozirajo. Kakor hitro se je raznesla vest, da se bodo vrstile volitve, so pričeli drezati in napadati druge stranke, mesto da bi se sklicali skupni sestanki vseh zaupnikov in se na tem sestanku dogovorili glede skupnega nastopa pri prihodnjih volitvah.

Mezno gibanje čevljarjev v Mariboru. — V pondeljek, dne 1. t. m. je pričelo šest naših in šest mojstrskih zastopnikov pogajanja. Naše zahteve so bile osemurni delavnik in tri kategorije dnevnih plačev, in sicer po 32 K, 40 K in 48 K. Mojstri teh zahtev niso hoteli sprejeti, pač pa smo se spoznali; privolili smo v deveturni delavnik in kočno sklenili naslednjeno pogodbo: I. kategorija: čevljščani do pete ženskih kakor moški 70 K, čevljščani samo spredaj 50 kron, gladko zbir 35 K. — II. kategorija: V drugi kategoriji vse kakor zgornj, samo povsod za 10 Kron manj. Vse staro delo se platuje v tedenski plači v treh kategorijah, in sicer po 180 K, 150 K in 120 K. Prirezovalci in izdelovalci gorenjih delov 180 K, 250 K. Štepanec od 120 K do 180 K. Med pogajanjem smo morali prenehati, ker nas je prehitela policijska ura, zaradi česar naj bi se druge točke zlasti glede reda v delavnicih obravnavale dne 2. t. m. ob 15. uri popoldne. A glej ga vraga. Komaj se druži dan sestavimo, pa nam predstojnik mojstrov naznani, da dogovor prejšnjega dne ne velja, ker ga je mestni magistrat razveljavil, češ, da bi bile to previsoke plače za čevljarje ter da se še v petek, dne 5. t. m. prično pogajanja ob navzočnosti zastopnika obrtne oblasti. Izjavil je tudi poleg drugih žalitev, da bo policija vsakega čevljarja, ki bi v sredo ne delal, dala zapreti in izgnati. Ali sodruži so ostali trdni. Radovedni smo bili, zakaj se magistrat vtika v naše zahteve, ko se to še ni nikoli zdiodlo. In tam smo izvedeli, da so mojstri sami prišli prositi, naj mestni magistrat razveljavi dogovor, ker jih je pekla vest, da so preveč obljudili. Mestni magistrat nam je pristal, da se vrste pogajanja že drugi dan, ne še v petek. Po kratkem pogajjanju je zastopnik obrtne oblasti izjavil, da mora ostati pri dogovoru. S tem smo dokazali mojstrom, da znamo tudi braniti svoje pravice. Zahvaljujemo se za delovanje in trud zastopniku strokovnega tajništva s drugim Trhežniku ter tudi delavstvu, ki se je v dvačnevi stavki takoj vzdoril.

18 cents a package

KAMEL CIGARETTE su koje treba da

pušite One su tako prijatne i kusne.

Kada pušite samo jedan put vi će te

primetiti dasu po najbolje i najkusnije i

so otim će te biti jedan koji ćete pušiti

samo Kamel Cigarette.

Kamel Cigarette nisu cigarete kao što ste jii do

sada pušili. U njima se nalazi naj bolji duvan

u ovim ćeete sami sebe zadovoljiti i druge cigarete nećete pušiti osim Kamele.

Pušite samo uvek Kamele Cigarette one vas neće ni kada dosaditi sa njihovim

pušenjem, jer duvan koje je u njima

je da je od naj boljeg kvaliteta.

Ocenite Kamel Cigarette sa ma

kojim drugim cigaretama i cenom

u celom svetu.

POTOP.

Zgodovinski roman

Spisal H. Sienkiewicz. Poslovni Podaval.

Gledališčko

Knez se jame nakrat glasno smejati.

"Pri Luciferu in vsem pekliškem krdelu, menda se ne pridev ob pamet... Naj tudi gre do vsi k vojvodu vitebskemu!"

Kmalu pa se mu znovič zmrči obraz.

"Mogočneži se družijo sano z mogočnimi in Radzivil jim ostane vedno prijeten gost, ko jim je telebih Litvo Švedom pod noge... Toda Radzivila se bode preziralo, ko bode klical pomoč proti Litvi... Kaj ima torej učiniti? Na koga naj se zanesi? Tujeznički častniki bodo že vztrajali pri njem, toda njih moči mu ne zadočajo. Da, še celo Kunitic omahuje in dasi ni vrgel svoje bulave, vendar ni tudi stopil na njegovo stran na prvi poziv.

"Vsi oni prestopijo k vojvodi vitebskemu in nobeden izmed njih ne bo hotel mi pomagati prenašati sramote..." misli si je knez...

"Sramota!" zašepeta mu je vest.

"Litva!..." je odvrnil zdruge strani na puh.

V sobani je potemelj, ker so sedle svečam na steni gobe; samo luna je sverila skozi okna. Radzivil obstane pri oknu ter se zamislil. Zdi se mu, da vidi vojsko, ki se mu bliža ter gre nanj in njen na čelu jezdji Sapieha, vojvoda vitebski.

Naposlod se zopet zave ter zaploska v dlan. Harasimovič, ki je čul pri vratih, pride na ta klic.

"Popravi luč!" reče knez.

Harasimovič očisti sveče, na to pa odide iz sobe. Čez kratko se vrne s svečnikom v roki.

"Svetli knez!" reče: "čas je iti k počitku. Petelin je pel že drugič!"

"Nočem!" ovrne knez. "Zadremal sem že nekoliko... Kaj je novega?"

"Neki plemič je prinesel pismo iz Nesveža od krojača; toda, ker nisem bil pozvan, nisem smel vstopiti."

"Le sem ž njim!"

V ODGOVOR PROHIBICIJI!

KUHAJ SAM DOMA!

Iz našega izvrstnega Malta in hmeljja nepravi lahko vsak sam dobro pivo, katero vas osveži in okrepi v okrepču kot v starih časih. **10 galon pijače za \$2.25.** Pisite še danes, dokler še lahko pošljemo po pošti vse potrebna navodila. Kakovost je jamčena in pri večjih naročilih doma popust.

Frank Oglar, 6401 Superior Ave., Cleveland, Ohio. Za Collinwood sprejema naročila **Matt Petrovich Candy Store**, 15617 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio.

ISČE SE

brat umrelga Alojzija Tomazin, doma nekje od Krškega, Dolenjsko. Brat biva kolikor je menzno v Minnesota. Radi njegove zapuščine oziroma nadaljnjih potjasnil, naj se oglaši na sledeči naslov: **JOHN ZUPAN**, Box 6, Sand Coulee, Mont.

Harasimovič odda zapečateno pismo; kjer odpre pismo ter čita:

"Naj Bog obvarjuje in ohrani Vašo knežijo svitlost takih nakan, ki bi utegnile pristeti večno sramoto in pogubo našemu narodu. Že na same takšno misel in nakano se je treba odreči svetu ter ogniti se s spokorno oblike. Tudi meni je mnogo mar za slavo našega rodu, cesar najboljši dokaz je moje prizadevanje na Dunaju, naj bi imeli na zborih odločilni glas. Toda domovine in svojega kraja ne izdam za nobeno ceno, da bi po takšni setvi žel ž v življenju sramote, po smrti pa bil na veke pogubljen. Ozrite se, svitli knezi, na zasluge naših prednikov, na njih neskrajne storitev strežite se, dokler je še čas. Sovražnik me oblega v Nesvežu in ne vem, ali dojde to pismo v Vaše roke. Toda pomoči vendar ne prosim, da mi grozi vsak trenotek nevarnost, marveč prosim samo Boga, naj vas on odvrne od gnusne nakane ter vas pripelje na pravo pot. Ko bi se tudi bilo to že izvršilo, je še čas popraviti krivico... Od mene ne pričakujte nobene pomoči, to javljam že naprej, ker zdržim, ne oziraje se na krvno zvezno, stokrat raje svoje moči z gospodom zakladnikom in vojvodo vitebskim ter obrnem svoje orožje proti Vam, nego bi soglašal s takim izdajstvom. Priporočaje Bogu Vašo knežijo svitlost, ostanek.

Mihel Kazimir Radzivil,
knez v Nesvežu in Olišu, kraljev
velike kneževine Litovske."

Ko prebere hetman pismo, nasloni roke ob kolena ter jame imati z bolestnim nasmehom na licu.

"Tudi ta me zapušča, lastna kri se mi odprevede za to, ker hočem ozaljiti naš dom z doslej nezpoznam bleskom!... Ha, težavno je! Ostane mi še samo Boguslav, on me ne zapusti. Za meno je mejni grof in sam kralj Karol Gustav. Kdo noče sejati, on tudi ne žanje."

"Sramota!" zašepeta vest.

"Ali blagovolite, svitli knez, dati odgovor!"

vpraša Harasimovič.

"Ne."

"Ali snem iti ter poslati strežaje?"

"Stoj!... Ali čuvajo straže skrbno!"

"Da."